

Οι νεοπαγανιστικές φαντασιώσεις & τα ιστορικά δεδομένα.

Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Γεωργόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ.

Βασικό στοιχείο στα διάφορα νεοπαγανιστικά έντυπα αποτελεί ο μόνιμος ισχυρισμός τους για το «μοναδικό βάθος» και το «υψηλότερο πνευματικό επίπεδο» της αρχαίας ελληνικής θρησκείας με παράλληλη απαξιωτική, ακραία και υβριστική αναφορά τους για κάθε τι το χριστιανικό. Αναφέρει χαρακτηριστικά ένας εξ αυτών: « Η Ελληνική θρησκεία, εν τω συνολω της, αποτελεί ένα μεγαλούργημα »(Βλ. Ραδαμανθυ Αναστασάκη, Ερως προς το Θείο: Ο ελληνικός δρομος, στο Η Αναβίωση της Αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας, 2002,σ. 36.)

Ευσταθεί όμως ένας τέτοιος ισχυρισμός περί «βάθους» και «επιπέδου» της αρχαίας ελληνικής ειδωλολατρικής θρησκείας; Αναμφιβόλως όχι. Ο εν λόγω ισχυρισμός, αποτελεί ένα ακόμα τυπικό γνώρισμα του νεοπαγανιστικού λόγου, ότι δηλαδή, συνήθως, παραγνωρίζει τα ιστορικά δεδομένα και τα αντικαθιστά με ιδεολογικές φαντασιώσεις. Ότι στερείται ο ισχυρισμός αυτός και της παραμικρής αξιοπιστίας και ότι αποτελεί

απλώς φαντασίωση, μαρτυρείται από πλήθος ιστορικών δεδομένων. Από το πλήθος των ιστορικών μαρτυριών , ας δούμε μόνο τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα που προέρχονται από διαφορετικούς χώρους.

Το πρώτο ιστορικό δεδομένο, αποτελεί η εξαιρετικού ρεαλισμού και αδαμαντίνου διαύγειας κριτική στην Ομηρική και Ησιόδειο θεογονία, από τον Ξενοφάνη τον Κολοφώνιο(570 – 480π.Χ), που ως γνωστόν ως φιλόσοφος ανήκει στην Ελεατική φιλοσοφική σχολή.

Αναφέρεται χαρακτηριστικά στο υπ/Αρ 11 διασωζόμενο απόσπασμά του : «Πάντα θεοίς' ανέθηκαν Όμηρος θ' Ησιόδος τε όσσα παρ' ανθρώποισιν ονειδέα και ψόγος εστίν κλέπτειν μοιχεύειν τε και αλλήλους απατεύειν ». (Βλ. H.Diels, Die Fragmente der Vorsokratiker, τόμος A, 19566, σ. 132 . W. Weischedel, Der Gott der Philosophen, τόμος A , 19722, σ. 42) Μετάφραση: «Ο Όμηρος και ο Ησιόδος απέδωσαν στους θεούς όλα όσα προκαλούν στους ανθρώπους όνειδος και ψόγο, δηλαδή το να κλέβουν, να μοιχεύουν και να εξαπατούν ο ένας τον άλλον».

Το δεύτερο ιστορικό δεδομένο σχετίζεται με τη λατρεία της θεάς Άρτεμης, προς τιμήν της οποίας χορεύονταν ο χορός « κόρδαξ ». Ο Πausανίας, μάλιστα, αναφέρει ότι στην Ηλεία λατρεύονταν ως Αρτέμιδα Κόρδακα (Πaus. 6, 22, 1) , και υπήρχε και ιερό της με την ίδια ονομασία κοντά στην Πίσα στη δεξιά πλευρά του Αλφειού ποταμού. Ο « κόρδαξ » ήταν ένας τελετουργικός χορός, οργιαστικού και φαλλικού χαρακτήρα γι' αυτό, ήδη από την αρχαιότητα, είχε θεωρηθεί ως απρεπής και άσεμνος (Αθην. Δειπ 1, 20Ε. Πολύ. 4,99. Θεοφ. Χαρακτ 6,3).

Το τρίτο ιστορικό δεδομένο σχετίζεται με τις αντιλήψεις των αρχαίων σχετικά με τους Σάτυρους και τη θέση τους στην αρχαία ελληνική θρησκεία. Οι Σάτυροι θεωρούνταν κατώτεροι δαίμονες, ή πνεύματα των βουνών και των δασών και ήταν οι μόνιμοι και αχώριστοι συνοδοί του θεού Διόνυσου. Οι αρχαίοι συγγραφείς, στα διάφορα έργα λόγου και τέχνης, τους παρουσιάζουν ως ακόλαστους, αισχρούς, οκνηρούς, μέθυσους, να έχουν σκέλη τράγων, και μικρά κέρατα. Σε απεικονίσεις, μάλιστα , αγγείων παρουσιάζονται και ως θηριόμορφοι με ανθρώπινο σώμα. (Βλ. R. Hauth(Hrsg), Kompakt-lexikon Religionen, 1998,σ.307). Από δε τον Ησιόδο χαρακτηρίζονται « γένος ουτιδανών Σατύρων και αμηχανοεργών » (Ησιόδ. Α, 198).

Τα τρία αυτά χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι αποκαλυπτικά για το τι είδους «επίπεδο» και «βάθος» είχε η αρχαία ελληνική ειδωλολατρική θρησκεία. Θα ολοκληρώσουμε τη μικρή αυτή αναφορά μας, παραθέτοντας και τις επισημάνσεις του καθηγητή του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης Robert Parker, για μια ακόμα πτυχή της αρχαίας ελληνικής ειδωλολατρικής θρησκείας.

Αναφέρει σχετικά ο εν λόγω καθηγητής: «Στις γιορτές των θεών της υπαίθρου, όπως η Δήμητρα και ο Διόνυσος, η διασκέδαση δεν ήταν απαραίτητο να παραμείνει αγνή. Αφθονούσαν τα πρόστυχα αστεία, οι χειρονομίες και τα συναφή αντικείμενα “ αν και συνήθως όχι πράξεις ” η όλη κλίμακα αυτού που οι μελετητές ορίζουν ως “ τελετουργική προστυχιά ” (σαν αυτό να την έκανε λιγότερο διασκεδαστική) ». [Βλ. Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, Η Ελλάδα και ο ελληνιστικός κόσμος,(μετ: Αλίκη Τσοτσορού-Μύστακα), 1996, σ. 385.]

Ύστερα και απ’ αυτές τις επισημάνσεις αντιλαμβανόμαστε ότι το «πνευματικό βάθος» και το «υψηλό επίπεδο» δεν ήταν γνωρίσματα της αρχαίας ελληνικής ειδωλολατρικής θρησκείας. Ήταν απλώς ανύπαρκτα.

Πηγή : www.pemptousia.gr/